

اثر پراشکفتی

اثر، معروف به شفیعیای اعمی شیرازی از دو چشم نابینا گردید. وی اهل دهکده پراشکفت از روستای کوهمره سرخی ۵۷ کیلومتری شیراز بوده در شیراز پرورش یافت و همزمان شاه سلطان حسین صفوی است.

رکن زاده آدمیت در تذکره خود بنام «دانشمندان و سخن سرایان فارس» پیرامون این سخنور نابینا چنین می نویسد:

«شفیعا پراشکفتی متخلص به اثر» از شعرای قرن دوازدهم هجری است. پدرش اهل پراشکفت بوده و خودش به تصریح صاحب تذکره شمع انجمن در شیراز متولد شده ولی شیخ محمد علی حزین که با او معاصر و دوست بوده تولد او را در پراشکفت می داند و می نویسد:

در نه سالگی نابینا معذالک تحصیل بعض مراتب علمیه کرد و از مشاهیر شعرای عصر خود شد. مدتی در اصفهان و فارس با او حشر و نشر داشته و آنطور که متذکر شده بسیار خوش خلق و سبک روح بوده است. نابینایی چشمش را مؤلف «شمع انجمن» از ابتلاء به مرض آبله می داند و می نویسد: در خرد سالی چشمش از آبله بی نور گشت، اما چراغ بصیرتش روشنی کامل داشت.

مرحوم علی اصغر حکمت استاد ممتاز دانشگاه تهران رساله ای به زبان فرانسه در شرح حال این شاعر نابینا نوشته و در اکتبر ۱۹۵۷ در دهلی نو چاپ شده که مفادش از این قرار است:

شرح حال زندگی این شاعر مانند سایر شعرای معاصر شناخته نشده نامش در تذکره های ذیل آمده است:

تذکره میر غلامعلی آزاد شمع انجمن مرآة الفصاحة تالیف مرحوم شیخ مفید داور استاد فرصت الدوله، شکرستان فارس تالیف شعاع الملک، فارسنامه ناصری، تذکره المعاصرین (متوفی ۱۱۸۱ ه.ق).

چنانکه میر غلامعلی آزاد و شیخ محمد علی حزین نوشته اند مخصوصاً حزین که با او هم عصر بوده در دهکده پراشکفت متولد و در جوانی بعثت ابتلاء به آبله کور شده. سفری به اصفهان رفته است با میرزا طاهر وحیدالزمان وزیر سلطان ملاقات کرده. حزین او را در اصفهان دیده است.

نوشته اند که در ۱۱۱۳ فوت شده اما این تاریخ صحیح نیست، زیرا از نامه‌ای که به کلب علی خان حاکم فارس نوشته معلوم می‌شود که در سال ۱۱۲۳ حیات داشته است. همچنین به تحقیق پیوسته که در سال ۱۱۲۵ هنگام هجوم افغانیان به ایران زنده بوده به لارگریخت و بنا به روایت حزین در همین قصبه وفات یافت. اشعار ذیل از اوست:

زآب گلستان آموخت، شوقم جانفشانی را بی‌پای نونهالان صرف کردم، زندگانی را

زخلوتخانه خود گوشه درویش محزون را

چنان باشی که گیرد پادشاهی ربع مسکون را

می‌کند بیدار اشک از خواب غفلت دیده را

آب بخشد، سرافرازی، نرگس خوابیده را^(۱)

۱- علی اکبر مشیر سنیمی، سخنوران نابینا. صفحات ۱۸۳-۱۸۴.